

2002010044
6607; 6608; 9310

Vegagerðin
Birgir Guðmundsson, forstöðumaður
Miðhúsavegi 1
600 AKUREYRI

Reykjavík, 27. febrúar 2002
/--

Efni: Hringvegur, Reykjadalssá að Helluvaði um Mývatnsheiði, Reykdæla- og Skútustaðahreppi. Ákvörðun um matsskyldu.

Vísað er til erindis Vegagerðarinnar dags. 21. janúar 2002 þar sem Skipulagsstofnun er tilkynnt endurbygging hluta Hringvegar um Reykjadalssá og Mývatnsheiði að Helluvaði samkvæmt 6. gr. laga nr. 106/2000 um mat á umhverfisáhrifum og liðum 2a og 10b í 2. viðauka laganna.

Skipulagsstofnun leitaði álits Reykdælahrepps, Skútustaðahrepps, Fornleifaverndar ríkisins, Heilbrigðiseftirlits Norðurlands eystra, Náttúruverndar ríkisins og veiðimálastjóra.

Umsagnir bárust frá Reykdælahreppi með bréfi dags. 8. febrúar 2002, Skútustaðahreppi með bréfi dags. 8. febrúar 2002, Fornleifavernd ríkisins með bréfum dags. 1. og 18. febrúar 2002, Heilbrigðiseftirliti Norðurlands eystra með bréfi dags. 4. febrúar 2002, Náttúruvernd ríkisins með bréfum dags. 4. og 15. febrúar 2002 og veiðimálastjóra með bréfi dags. 5. febrúar 2002. Frekari upplýsingar og svör bárust frá framkvæmdaraðila með bréfi dags. 14. febrúar 2002.

FRAMLÖGÐ GÖGN FRAMKVÆMDARAÐILA

Fyrirhuguð framkvæmd

Fram kemur í framlögðum gögnum Vegagerðarinnar að fyrirhuguð sé endurbygging rúmlega 13 km kafla Hringvegar, skammt norðan brúar yfir Reykjadalssá í Reykdælahreppi yfir Mývatnsheiði að Helluvaði í Skútustaðahreppi. Tilgangur framkvæmdanna sé að auka umferðaröryggi og tryggja greiðari samgöngur á svæðinu. Núverandi vegi verði fylgt utan tveggja kafla, sem séu samtals um 1,5 km að lengd. Fram kemur að þó að um endurbyggingu sé að ræða verði nauðsynlegt að breyta sums staðar hæðarlegu vegarins og verði hæð hans á flötu landi víðast hvar um 1,5 m yfir núverandi landhæð. Heildarbreidd nýs vegar verði 7,5 m með 6,3 m breiðu slitlagi. Fram kemur að í stað núverandi brúar yfir Reykjadalssá verði steypur stokkur yfir ána. Gert sé ráð fyrir að framkvæmdir muni hefjast á árinu 2002 og að

þeim verði lokið haustið 2003.

Fram kemur í framlögðum gögnum Vegagerðarinnar að áætluð heildarefnisþörf til framkvæmdanna sé um 224.000 m³. Þar af komi um 82.500 m³ úr vegskeringum, um 3.500 m³ úr hluta núverandi vegar við Brattás sem verði fjarlægður, um 130.000 m³ úr námu A við Mávratn og um 8.000 m³ úr námu B við Stöng. Fram kemur að náma A við Mávratn sé ófrágengin og hafi verið notuð til efnistöku í fjölda ára. Fyrirhugað sé að stækka núverandi 15.000 m² námusvæði um 34.000 m² og dýpka að hluta til. Gert sé ráð fyrir að námusvæðið sem fyrirhuguð vinnsla fari fram á verði því alls um 49.000 m². Fram kemur að náma B við Stöng sé ófrágengin og tekið verði efni af um 5000 m² svæði úr námunni.

Fram kemur í framlögðum gögnum Vegagerðarinnar að framkvæmdin sé að hluta til innan svæðis Mývatns og Laxár sem sé verndað samkvæmt lögum nr. 36/1974. Framkvæmdin muni hafa óveruleg áhrif á Laxá og muni ekki breyta stöðu svæðisins sem alþjóðlega mikilvægu svæði fyrir fugla. Við byggingu stokks yfir Reykjadalssá verði botni árinna raskað að hluta, grugg muni aukast og eitthvað af seiðum muni drepast. Miðað sé við að halda framkvæmdum utan veiði- og hrygningartíma til að draga úr áhrifum á lífríki árinna. Framkvæmdir við byggingu stokksins verði í samráði við veiðimálastjóra, Veiðifélag Reykdæla og landeigendur. Fram kemur að vegfyllingar nái út í Mávratn en gert sé ráð fyrir að áhrif á lífríki vatnsins verði óveruleg þar sem umfang fyllinganna sé lítið. Í gögnum Vegagerðarinnar kemur fram að ekki sé vitað um sérstakan gróður í nágrenni framkvæmdasvæðisins. Því hafi þegar verið raskað við vegagerð að stórum hluta en grædd verði upp jafn stór gróðursvæði og raskist við framkvæmdina og ennfremur gömul sár í gróðurþekjunni vegna fyrri vegaframkvæmda. Allur frágangur verði í samráði við landeigendur og Náttúruvernd ríkisins. Þá verði lífrænum jarðvegi sem finnist á efnistökusvæðum ýtt til áður en efnistaka hefjist og hann geymdur til að nota við frágang að efnistöku lokinni.

Fram kemur í framlögðum gögnum Vegagerðarinnar að framkvæmdin muni hafa lítil áhrif á landslag þar sem því hafi þegar verið raskað með núverandi vegi og efnistöku. Gengið verði þannig frá vegsvæði og efnistökusvæðum að vegur og námusvæði falli betur að landinu. Þar sem framkvæmdin fylgi núverandi vegi að mestu sé gert ráð fyrir að áhrif á jarðmyndanir verði óveruleg. Fram kemur að ekki liggi fyrir full vitneskja um fornleifar í Reykdælahreppi en fyrirhugað vegstæði við Steinbogalæk í Skútustaðahreppi muni liggja yfir gamla túngarða og a.m.k. eina tóft. Vegagerðin hyggist fá fornleifafræðing til að skrá og merkja fornleifar í Reykdælahreppi sem séu innan 100 m frá vegstæði og leita álits Fornleifaverndar ríkisins um hvort gera þurfi rannsóknir á svæði við Steinboga í landi Helluvaðs. Vegagerðin telur að framkvæmdin hafi ekki umtalsverð umhverfisáhrif í för með sér og eigi ekki að vera háð mati á umhverfisáhrifum.

ÁLIT UMSAGNARAÐILA OG SVÖR FRAMKVÆMDARAÐILA

Almennt

Í umsögnum Reykdælahrepps, Skútustaðahrepps og Heilbrigðiseftirlits Norðurlands eystra kemur fram það álit að framkvæmdin skuli ekki háð mati á umhverfisáhrifum.

Náttúrufar

Í umsögn veiðimálastjóra kemur fram að ekki sé nauðsynlegt að fyrirhuguð vegagerð fari í mat á umhverfisáhrifum, enda verði þess gætt að framkvæmdin hafi ekki áhrif á rennsli eða lit Reykjadalársár á veiðitíma og til þess séð að nýtt ræsi í ánni verði vel fiskgengt.

Í umsögn Náttúruverndar ríkisins kemur fram að gera verði kröfu um að fyrir liggi sérfræðiálit um gróðurfar á svæðinu og áhrif fyrirhugaðra framkvæmda á það. Enn fremur telur stofnunin að gera þurfi betur grein fyrir hvort jaðarrásir séu innan þess svæðis sem njóti verndar og hvernig standa eigi að framkvæmdum þannig að þeim verði ekki raskað.

Í svörum framkvæmdaraðila kemur fram að Náttúrufræðistofnun Íslands hafi verið fengin til að kanna gögn um hvort sérstæð gróðurfélög eða plöntur á válista hafi fundist á framkvæmdasvæðinu eða í nágrenni þess. Í nágrenni við vegleiðina sé að finna 2 tegundir á válista, þ.e. heiðastör og ferlaufung, sú síðarnefnda sé einnig friðuð. Tvær tegundir til viðbótar séu fremur sjaldgæfar en ekki á válista, þ.e. línstör og kjarrhveiti. Allir þekktir fundarstaðir þessara plantna séu utan þess svæðis sem raskað verði vegna veglagningar eða efnisnáms. Fram kemur að samkvæmt nánari rannsóknnum á jarðmyndunum séu jaðarrásir vestan og austan við Kæfumýri. Ofangreindar jaðarrásir muni því ekki verða fyrir raski við veglagningu á þessu svæði þar sem núverandi vegi verði fylgt nema í brekkunni við suðurenda Mátvatns og í brekkunni ofan við Helluvað og Laxárbakka. Þá verði engum jaðarrásum raskað í nágrenni efnistökuastaða og því sé niðurstaðan sú að engum jaðarrásum verði raskað innan verndarsvæðis Mátvatns og Laxár.

Í frekari umsögn Náttúruverndar ríkisins kemur fram að með hliðsjón af ítarlegri upplýsingum um gróðurfar og jarðmyndanir telji stofnunin að fyrirhuguð framkvæmd muni ekki hafa í för með sér umtalsverð umhverfisáhrif og skuli því ekki háð mati á umhverfisáhrifum.

Fornleifar

Í umsögn Fornleifaverndar ríkisins kemur fram að samkvæmt úttekt Fornleifastofnunar Íslands sé fornleifaskráningu lokið í Skútustaðahreppi en í Reykdælahreppi hafi aðeins farið fram svæðisskráning. Ekki sé vitað hvort eða hvaða fornleifar séu í eða við vegstæði í landi Hallbjarnarstaða eða Máskots í Reykdælahreppi en fyrir liggi að nokkrir fornleifastaðir séu í nágrenni vegar í landi Víða í Reykdælahreppi. Túngarðar og a.m.k. ein tóft lendi undir nýju vegstæði í land Helluvaðs við Steinbogalæk í Skútustaðahreppi. Fornleifavernd ríkisins telji að vegaf framkvæmdin muni að framansögðu hafa áhrif á fornleifar á svæðinu þó ekki sé fullljóst hversu mikil áhrifin verða. Vegagerðin hafi boðað fullt samráð við Fornleifavernd ríkisins vegna framkvæmdarinnar. Engu að síður telji Fornleifavernd ríkisins að með því að fara í gegnum matsferlið megi best tryggja að upplýsingum um allar fornleifar á svæðinu verði safnað og réttar og yfirvegaðar ákvarðanir um mótvægisáðgerðir verði teknar.

Í svörum framkvæmdaraðila kemur fram að fullreynt sé að ekki verði hægt að flytja veginn þar sem veglínan víki út af núverandi vegi í brekkunum ofan við Helluvað í Skútustaðahreppi nema með miklu raski fyrir umhverfið. Auka þyrfti skeringar ofan vegar verulega. Vegagerðin hafi haft samráð við Minjavörð Norðurlands eystra og hafi hann gert áætlun um

mótvægisáðgerðir áður en framkvæmdir á svæðinu hefjist og muni Vegagerðin fylgja þeirri áætlun. Minjavörður Norðurlands eystra muni hafa eftirlit með rannsóknum og meta þörf á áframhaldandi rannsóknum. Vegagerðin telji að með þeim aðgerðum verði upplýsingum um allar fornleifar á svæðinu safnað og réttar og yfirvegaðar ákvarðanir um mótvægisáðgerðir teknar. Vegagerðin telji að ef framkvæmdin færi í gegnum mat á umhverfisáhrifum myndi það ekki leiða til ítarlegri rannsókna á fornleifum á svæðinu.

Í frekari umsögn Fornleifaverndar ríkisins kemur fram að þar sem þær upplýsingar liggi fyrir að ekki verði hægt að hnika til veglínunni telji stofnunin að ekki sé ástæða til að fyrirhuguð framkvæmd skuli háð mati á umhverfisáhrifum. Stofnunin leggi áherslu á að fylgt verði þeim tillögum um rannsóknir og mótvægisáðgerðir sem Minjavörður Norðurlands eystra hafi gert áætlun um.

NIÐURSTAÐA SKIPULAGSSTOFNUNAR

Um er að ræða endurbyggingu rúmlega 13 km kafla Hringvegar, skammt norðan brúar yfir Reykjadalssá í Reykdælahreppi yfir Mývatnsheiði að Helluvaði í Skútustaðahreppi. Framkvæmdin er tilkynningarskyld til ákvörðunar um matskyldu samkvæmt 6. gr. og liðum 2a og 10b í 2. viðauka í lögum nr. 106/2000 um mat á umhverfisáhrifum.

Fyrirhuguð framkvæmd er að hluta til innan verndarsvæðis Laxár og Mývatns sem nýtur verndar samkvæmt lögum nr. 36/1974. Um er að ræða nýlagningu vegar á samtals um 1,5 km köflum sunnan Mývatns og við Steinbogalæk. Skipulagsstofnun leggur áherslu á að þar sem veglína vikur frá núverandi vegi verði raski haldið í lágmarki og að öðru leyti verði staðið að veglagningu og frágangi á öllu framkvæmdarsvæðinu eins og fram kemur í framlögðum gögnum framkvæmdaraðila. Þar sem framkvæmdin felst að stórum hluta í enduruppbyggingu núverandi vegar telur Skipulagsstofnun að framkvæmdin sé ekki líkleg til að hafa veruleg áhrif á náttúruferir innan verndarsvæðisins. Skipulagsstofnun telur að efnistaka úr námum við Mývatn og Stöng sé ekki líkleg til að hafa veruleg umhverfisáhrif þar sem námusvæði séu ófrágengin og hafi þegar verið raskað enda verði staðið að efnistöku og frágangi eins og fram kemur í framlögðum gögnum framkvæmdaraðila.

Hluti af fyrirhugaðri framkvæmd felst í byggingu stokks yfir Reykjadalssá í stað núverandi brúar sem verður fjarlægð. Skipulagsstofnun telur að halda megi áhrifum framkvæmdarinnar á lífríki Reykjadalssár í lágmarki með þeim mótvægisáðgerðum sem koma fram í framlögðum gögnum framkvæmdaraðila og að tryggt verði að vatnsop stokksins flytji sama vatnsmagn og farið hefur undir núverandi brú og að stokkurinn verði vel fiskgengur.

Fyrir liggur að fornleifaskráning hefur ekki farið fram í Reykdælahreppi en við fornleifaskráningu í Skútustaðahreppi hafi komið í ljós að við Steinboga í landi Helluvaðs muni fornleifar lenda undir nýrri veglínu þar sem hún víki frá núverandi vegi. Vegagerðin telur að ekki sé hægt að hnika veglínu þannig að hún muni ekki liggja yfir fornleifar við Steinboga nema með miklu raski fyrir umhverfið. Skipulagsstofnun telur að með þeirri áætlun um rannsóknir og mótvægisáðgerðir, sem Minjavörður Norðurlands eystra hefur lagt til og framkvæmdaraðili muni starfa eftir eins og fram kemur í svörum hans, megi halda áhrifum

framkvæmdanna á fornleifar í lágmarki.

Í samræmi við 6. grein laga um mat á umhverfisáhrifum nr. 106/2000 hefur Skipulagsstofnun farið yfir þau gögn sem lögð voru fram af hálfu framkvæmdaraðila við tilkynningu, umsagnir og svör framkvæmdaraðila við þeim. Á grundvelli þessara gagna er það niðurstaða Skipulagsstofnunar að endurbyggingu rúmlega 13 km kafla Hringveggar, skammt norðan brúar yfir Reykjadalssá í Reykdælahreppi yfir Mývatnsheiði að Helluvaði í Skútustaðahreppi, sé ekki líkleg til að hafa í för með sér umtalsverð umhverfisáhrif og skuli því ekki háð mati á umhverfisáhrifum.

Skipulagsstofnun vekur athygli á að framkvæmdirnar eru háðar framkvæmdarleyfi samkvæmt 27. gr. skipulags- og byggingarlaga nr. 73/1997 m.s.b. Ekkert aðalskipulag er í gildi í Reykdælahreppi og þarf sveitarstjórn Reykdælahrepps að óska eftir meðmælum Skipulagsstofnunar skv. 3. tl. bráðabirgðaákvæða skipulags- og byggingarlaga nr. 73/1997 áður en framkvæmdaleyfi er veitt. Efnisnám er háð starfsleyfi Heilbrigðiseftirlits Norðurlands eystra skv. reglugerð nr. 785/1999 um starfsleyfi fyrir atvinnurekstur sem getur haft í för með sér mengun. Áður en framkvæmdaleyfi er veitt þarf einnig að liggja fyrir áætlun um efnistöku sbr. 48. gr. laga nr. 44/1999 um náttúruvernd.

Samkvæmt 6. grein laga nr. 106/2000 má kæra ákvörðun Skipulagsstofnunar til umhverfisráðherra. Kærufrestur er til 2. apríl 2002.

Hólmfríður Sigurðardóttir

Jakob Gunnarsson

Afrit.

Umhverfisráðuneytið, Reykdælahreppur, Skútustaðahreppur, Fornleifavernd ríkisins, Heilbrigðiseftirlit Norðurlands eystra, Náttúruvernd ríkisins og veiðimálastjóri.